

Kulturutskottets betänkande

1976/77:34

med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt gäller anslag till statens ungdomsråd samt ungdomsorganisationerna m. m. jämte motioner

1. **Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader. Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet.** Regeringen har i propositionen 1976/77:100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under punkterna B 57 och B 58 (s. 175 – 178) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1977/78 till Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader anvisa ett förslagsanslag av 1 388 000 kr. och till Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet ett reservationsanslag av 887 000 kr.

Medel till statens ungdomsråds verksamhet har för innevarande budgetår anvisats under reservationsanslaget Statens ungdomsråd. Detta anslag föreslås i propositionen ersatt av ovan redovisade båda anslag. Anledningen till anslagsförändringen är den att det ansetts motiverat att för ungdomsrådet införa en fastare personalorganisation med extra ordinarie tjänster. Detta gör att det behövs ett förslagsanslag till löne- och andra förvaltningskostnader, medan kostnader för utrednings- och informationsverksamhet bör bestridas ur ett anslag med reservationsanslags natur.

I propositionen redovisas vidare bl. a. att ungdomsrådet begärt medel för en studie av hur det kommersiella fritids- och kulturutbudet påverkar ungdomens fritidsförhållanden samt organisationernas arbetsmöjligheter. För detta ändamål beräknas ett belopp av 200 000 kr. under anslaget Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet. Det förutsätts därvid att det skall ankomma på regeringen att utfärda de närmare riktlinjerna för genomförandet av ifrågakvarande studie.

Motion

I motionen 1976/77:741 av herr Andersson i Lycksele m. fl. (s) yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande riktlinjer för statens ungdomsråds kartläggning av fritidens kommersialisering.

I motionen framhålls bl. a. att det finns en bred uppslutning bakom uppfattningen att stora risker är förknippade med det profitinriktade, kommersiella fritids- och kulturutbudets utveckling. Motionärerna finner det glädjande att ungdomsrådet begärt att få genomföra en kartläggning av fritidens kommersialisering bland barn och ungdom.

I sin skrivelse till regeringen har ungdomsrådet angett följande delmål

för kartläggningen:

att försöka ge en bild av ungdomars faktiska fritids- och kulturkonsumtion och av deras inställning till denna,

att i kontakt med organisationslivet genomföra en studie av hur det kommersiella fritids- och kulturutbudet påverkar ungdomars totala miljö,

att i kontakt med organisationslivet studera hur det kommersiella fritids- och kulturutbudet påverkar ungdomsorganisationernas arbetsvillkor, samt

att i kontakt med organisationslivet ge underlag för förslag till åtgärder i syfte att motverka kommersialismens negativa verkningar.

Med anledning av uttalandet i propositionen att det ankommer på regeringen att utfärda de närmare riktlinjerna för genomförandet av ungdomsrådets studie framhåller motionärerna att rådet vid alla tidigare utredningar, som rådet tagit initiativ till, självt utformat direktiven för dessa. Regeringen har inte angett några skäl för att nu frångå denna ordning och inte heller framfört några synpunkter på de av ungdomsrådet angivna delmålen för utredningen. Motionärerna vill därför betona vikten av att den modell för och den inriktning av arbetet som ungdomsrådet redovisat får ligga till grund för de direktiv som regeringen utfärdar.

Utskottet

Ungdomsrådets förslag om en studie av hur det kommersiella fritidsutbudet påverkar ungdomens fritidssituation och ungdomsorganisationernas arbetsmöjligheter har mött ett positivt gensvar hos kulturrådet och konsumentverket. Båda myndigheterna har framhållit det angelägna i att studien kommer till stånd och därvid redovisat vissa, i propositionen inte närmare angivna synpunkter på uppläggningsen av densamma.

I propositionen betonas betydelsen av kunskaper om vilka faktorer som påverkar barns och ungdomars val av fritidsaktiviteter. Som det inte minst angelägna framhålls att man undersöker hur barn- och ungdomsorganisationernas verksamhet skall kunna bli ett attraktivt alternativ. För att ungdomsrådet skall få möjlighet att genomföra en studie av dessa frågor föreslås i propositionen en medelsanvisning av 200 000 kr. under det nya anslaget Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet.

Utskottet finner i likhet med statens kulturråd och konsumentverket att det är angeläget att en studie av det kommersiella fritidsutbudet och ungdomsorganisationernas arbetsmöjligheter av den typ som statens ungdomsråd föreslagit kommer till stånd. Några invändningar mot detta har inte gjorts i propositionen. Syftet med motionen 1976/77:741 är att betona vikten av att den modell för arbetet och den inriktning av detta som statens ungdomsråd redovisat får ligga till grund för de riktlinjer som regeringen avser att utfärda. Utskottet vill för sin del understryka att det enligt propositionen är avsikten att ungdomsrådet, som utarbetat förslaget till studien, också skall genomföra densamma. Det uttalande som görs i propositionen om att det ankommer på regeringen att utfärda de närmare riktlinjerna för

genomförandet av studien får ses som ett uttryck för den betydelse som bör tillmätas detta arbete men utesluter givetvis inte att det kan bli fråga om ytterligare samråd och överväganden innan riktlinjerna anges. Utskottet förutsätter emellertid att ungdomsrådets eget förslag till uppläggning av arbetet kommer att vara en väsentlig grund för det kommande utredningsarbetet och finner det betydelsefullt att ungdomsrådet ges resurser att genomföra studien. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet det inte erforderligt att riksdagen gör något uttalande i fråga om riktlinjerna för studien och avstyrker därför motionen 1976/77:741.

Utskottet har inte i övrigt funnit anledning till erinran eller särskilda uttalanden med anledning av vad som anförts under förevarande båda punkter i budgetpropositionen. Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 1 388 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 887 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1976/77:741.

2. Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. Regeringen har under punkten B 59 (s. 178 – 181) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade ändringarna av reglerna för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,
2. till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 29 054 000 kr.

Från detta anslag utgår bidrag till den centrala verksamheten i de ungdomsorganisationer som regeringen förklarat berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer (omtryckt 1975:466, ändrad senast 1976:382). Vidare utgår bidrag till vissa samarbetsorgan samt bidrag i särskild ordning till den centrala verksamheten inom vissa ungdomsorganisationer. Dessutom står vissa medel till statens ungdomsråds förfogande för bidrag till försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom ungdomsorganisationerna.

I fråga om bidragsreglerna föreslås i propositionen dels en höjning av grundbidraget till statsbidragsberättigad organisation från nuvarande belopp 175 000 kr. till 195 000 kr., dels en höjning från 18 till 20 kr. av det rörliga bidrag som utgår i intervallet 15 001 – 40 000 medlemmar och från 10 till 11 kr. av motsvarande bidrag i intervallet 40 001 medlemmar och därutöver.

Innevarande budgetår har under jordbruksdepartementets huvudtitel (anslaget G 25, Bidrag till viss ungdomsverksamhet) anvisats 500 000 kr. Av detta belopp har till Jordbrukarungdomens förbund (JUF) utgått 290 000 kr., till Förbundet Skog och ungdom 105 000 kr., till Riksförbundet Sveriges 4 H 65 000 kr. och till Förbundet Vi unga 40 000 kr. I propositionen föreslås

att det sammanlagda beloppet 500 000 kr. för nästa budgetår förs över till nu förevarande anslag. Av det överförda anslaget beräknas en del som bidrag för två av de ovannämnda organisationerna, nämligen för Förbundet Skog och ungdom oförändrat belopp, 105 000 kr., och för Jordbrukarungdomens förbund ett till 240 000 kr. minskat anslag. De båda övriga organisationerna är redan förut berättigade till statsbidrag ur förevarande anslag. Återstoden av det överförda beloppet, 155 000 kr., ingår i den ökning med 199 000 kr. som i propositionen föreslås i fråga om de medel (sammanlagt 749 000 kr.) som statens ungdomsråd avses få disponera till försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom ungdomsorganisationer.

I fråga om detaljerna i övrigt i anslagsberäkningen för nästa budgetår hänvisar utskottet till propositionen.

I en från utbildningsdepartementet inkommen skrivelse har i fråga om storleken av det beräknade bidraget till Jordbrukarungdomens förbund anförts bl. a. följande.

Förbundet erhåller innevarande budgetår statsbidrag med 290 000 kr. Minskningen beror av att återstoden av JUF:s totala bidrag nu återfinns inom delposten statsbidrag till försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom ungdomsorganisationerna, från vilket anslag JUF dock ej kan påräkna motsvarande bidrag. En icke avsedd neddragning av JUF:s statsbidrag har således kommit att ske.

Utbildningsdepartementet har i skrivelsen anhållit att kulturutskottet vid sin behandling av förevarande anslag beaktar denna omständighet.

Utskottet

Som framgått av det föregående har i fråga om detta anslag föreslagits bl. a. en viss överföring av anslagsmedel från jordbruksdepartementets huvudtitel. Av de överförda medlen, i allt 500 000 kr., föreslås 240 000 kr. utgå som bidrag till Jordbrukarungdomens förbund. Detta är 50 000 kr. mindre än förbundet erhållit i år. Förbundets verksamhet planeras på relativt lång sikt och ett lägre bidrag än innevarande budgetår kan därför, enligt vad utskottet inhämtat, beräknas medföra ganska betydande problem. Med hänsyn härtill och till vad som anförts i en från utbildningsdepartementet till utskottet ingiven skrivelse föreslår utskottet att till Jordbrukarungdomens förbund för nästa budgetår beräknas ett oförändrat belopp av 290 000 kr. Detta kan ske inom ramen för förevarande förslagsanslag och utan att någon minskning sker av de medel som beräknats till försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom ungdomsorganisationer.

Utskottet har inte i vidare mån än som framgått av det föregående funnit anledning till erinran eller särskilda uttalanden med anledning av vad som i propositionen föreslagits i fråga om förevarande anslag. Utskottet tillstyrker alltså de föreslagna ändringarna av reglerna för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och likaså den föreslagna medelsanvisningen av 29 054 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1976/77:100 förordade ändringarna av reglerna för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,
2. att riksdagen till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 29 054 000 kr.

3. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 60 (s. 182 – 183) och hemställer

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1976/77:100 förordade ändringarna av reglerna för bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet,
2. att riksdagen till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 68 000 000 kr.

4. Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner. Regeringen har under punkten B 61 (s. 184 – 187) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner,
2. till *Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner* för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Riksdagen beslöt vid sina ställningstaganden till förslagen rörande reformeringen av skolans inre arbete (prop. 1975/76:39, UbU 1975/76:30, KrU 1975/76:4 y, rskr 1975/76:367) att ett särskilt statligt bidrag till kommunerna skall införas fr. o. m. budgetåret 1977/78. Bidraget skall syfta till att garantera ett utbud av fritidsverksamhet efter skoldagens slut. Bidraget skall utgå enligt generella regler och beräknas på antalet elever i grundskolan och bör användas för stöd och stimulans till föreningslivets verksamhet i den allmänna fritidsverksamheten. I de kommuner där föreningslivet inte är representerat eller där man inom föreningslivet inte är beredd att åta sig ett ansvar för verksamheten kan det bli aktuellt att disponera delar av stödet till kommunal verksamhet. Det nya statliga bidraget bör ses som ett komplement till det statliga lokala aktivitetsstödet och till kommunernas egen bidragsgivning.

Motion

I motionen 1976/77:749 av herr Karlsson i Malung (s) och herr Gustavsson i Nässjö (s) yrkas att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen anhålla om förslag till riksdagen om en genomtänkt och samordnad bidragspolitik till föreningslivet, som inte diskriminerar barn- och ungdomsorganisationerna,

2. att hos regeringen anhålla om förslag till riksdagen om hur organisationernas medverkan och finansiering av densamma skall ske i den allmänna fritidsverksamheten, det utvidgade fritidshemmet samt under den samlade skoldagen på sikt,

3. att hos regeringen anhålla om förslag till riksdagen utifrån principen om prioritering av barn- och ungdomsverksamhet i föreningsregi före den i samhällelig regi, i syfte att ge barn och ungdom större möjligheter att genom sina egna organisationer gemensamt forma och ansvara för sin fritid.

Till stöd för yrkandena anförs i motionen bl. a. följande.

Den sociala gemenskap som folkrörelserna och föreningslivet erbjuder skapar kulturella miljöer som stimulerar till självverksamhet och samhällsengagemang. Härigenom medverkar föreningsverksamheten till att fördjupa demokratin. Särskilt viktiga är barn- och ungdomsorganisationerna.

I takt med förbättrade levnads- och arbetsförhållanden har det idéburna föreningslivet fått ökade resurser. Samtidigt har starka kommersiella krafter engagerat sig på "fritidsmarknaden" vilket innebär att föreningslivet får kämpa mot ekonomiskt starka intressen.

En utbyggd kommunal ungdomsverksamhet riskerar att konkurrera ut det idéburna föreningslivet. Samhället, framför allt kommunerna, bör därför föra över fritidsverksamhet till föreningslivet.

Genom det av riksdagen vid riksmötet 1975/76 fattade beslutet om reformering av skolans inre arbete har det fastslagits att det är angeläget att föreningslivet medverkar inom den reformerade skolan och i det utvidgade fritidshemmet. Detta förutsätter ett väsentligt ökat stöd till barn- och ungdomsorganisationernas centrala, regionala och lokala verksamhet. Just nu föreligger det de bästa förutsättningarna för att lägga grunden till en långsiktig verkande barn- och ungdomspolitik som i betydande utsträckning bygger på föreningslivets medverkan. Det är därför ägnat att förvåna att stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet i propositionen föreslås få en – procentuellt sett – väsentligt mindre höjning än bidragen till viss annan föreningsverksamhet.

I propositionen saknas en uttalad viljeinriktning eller förslag om vilka resurser och andra former av stöd som föreningslivet kan påräkna för sina insatser i det utvidgade fritidshemmet, i den allmänna fritidsverksamheten och under den samlade skoldagen. Mot bakgrund av det anförda finns det anledning att snarast se över de närmaste fem årens utveckling av statligt stöd till lokal ungdoms- och föreningsverksamhet.

En viktig förutsättning för att föreningslivet skall kunna medverka i en utbyggd fritidsverksamhet är att de reguljära ledarna har möjlighet att delta i verksamheten. Olika hinder kan möta som behöver undanröjas.

Sammanfattningsvis uttalar motionärerna att de i motionen bl. a. pekat på

- de stora skillnaderna i fråga om procentuell uppräknig av bidragen till olika organisationers verksamhet. I en genomtänkt statlig bidragspolitik till föreningslivet bör en mer likformig bidragsutveckling vara naturlig.
- att föreningslivet fått utökade uppgifter lokalt och förutsätts medverka i allmän fritidsverksamhet, det utvidgade fritidshemmet och under den samlade skoldagen. Dessutom förutsätts att föreningarna liksom tidigare

skall fullfölja sin reguljära verksamhet. Medel har ställts till förfogande för att dessa aktiviteter skall komma i gång, men det saknas förslag om hur verksamheten skall finansieras och understödjas på längre sikt.

○ att de förväntade föreningsinsatserna inte kan genomföras på sätt som avsetts, därför att föreningsledarna inte kan ställa upp på dagtid. Förlorad arbetsförtjänst och svårigheter att få ledigt från arbetet är problem i detta sammanhang, liksom frågan om organisationernas möjligheter att erbjuda ledarna utbildning.

Vissa tidigare uttalanden angående en översyn av samhällets totala stöd till den inom olika organisationer bedrivna ungdomsverksamheten

Vid 1973 års riksdag konstaterade kulturutskottet (KrU 1973:41) att det förelåg ett rikt material angående ungdomsorganisationernas verksamhet och de villkor under vilka denna bedrivs, detta som resultat av bl.a. utrednings- och försöksverksamhet som statens ungdomsråd genomfört. Samtidigt var det enligt utskottets mening uppenbart att det brast både i fråga om samordningen av samhällets totala stöd till ungdomsorganisationerna och i fråga om utformningen av det statliga stödet. Utskottet förordade enhälligt att riksdagen med anledning av yrkanden i motionerna, 673 (c), 679 (s), 1235 (fp), 1244 (s) och 1249 (m) uttalade sig för en skyndsamt översyn av samhällets totala stöd till den inom olika organisationer bedrivna ungdomsverksamheten. I översynsarbetet borde deltaga företrädare för bidragsgivarna – staten, landstingskommunerna och kommunerna – och för de bidragsmottagande organisationerna.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

I 1974 års statsverksproposition uttalade föredragande departementschefen att frågan om formerna för ovannämnda, av riksdagen begärda översynsarbete då var under beredning och att man räknade med att arbetet skulle kunna påbörjas under den närmaste tiden.

I propositionen 1975:14 redovisades att förutnämnda översyn påbörjats inom utbildningsdepartementet och att man under arbetets gång haft kontakter med företrädare för kommunförbundet samt för ungdoms- och idrottsorganisationerna. Därvid hade organisationerna framhållit att barnstugeutredningen och utredningen om skolans inre arbete lagt fram förslag som innebar att ungdomsorganisationernas verksamhetsområde kunde komma att vidgas. I det sammanhanget hade från flera håll understrukits önskvärdheten av att de statliga insatserna för ungdomsorganisationernas arbete på det lokala planet gavs en enhetlig utformning. Organisationerna hade därför inte ansett sig kunna förorda någon förändring av formerna för det lokala aktivitetsstödet innan statsmakterna tagit ställning till de nämnda utredningsförslagen.

Kulturutskottet (KrU 1975:9) underströk för sin del vikten av ett fortsatt skyndsamt översynsarbete i den ordning som riksdagen tidigare uttalat sig

för. Vad utskottet anfört i denna fråga gav riksdagen som sin mening till känna för Kungl. Maj:t.

I budgetpropositionen vid riksrnötet 1975/76 berördes ånyo frågan om översyn av stödet till ungdomsorganisationernas verksamhet. Föredragande statsrådet anknöt därvid till den redovisning för detta arbete som lämnats i propositionen 1975:14 och erinrade om att riksdagen vid behandlingen av denna proposition understrukt behovet av en skyndsam översyn av samhällets totala stöd till den inom olika organisationer bedrivna ungdomsverksamheten. Vad som därutöver i propositionen uttalades i denna fråga återgavs av kulturutskottet i betänkandet KrU 1975/76:37 (s. 4 och 5) på följande sätt.

Ifrågavarande översynsarbete har fortgått under år 1975 och omfattat kontakter med ungdomsorganisationer samt med företrädare för Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Det framhålls i propositionen att kommunerna och landstingen svarar för en mycket omfattande bidragsgivning till ungdomsorganisationerna. Kommunernas bidrag under 1975 kan uppskattas till 230 milj. kr. och landstingens till 37 milj. kr. I huvudsak är det samma ändamål som kommunerna och landstingen ger stöd till. Bidragsstandarden kan emellertid variera mycket starkt, varför organisationernas ekonomiska förutsättningar i hög grad skiftar från kommun till kommun.

Vidare redovisas att det inom Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet f. n. pågår utredningar rörande kommunernas resp. landstingens bidragsgivning till ungdomsorganisationer. Syftet med utredningarna är att om möjligt skapa underlag för centrala rekommendationer för bidragsgivningen. Något annat än allmänna rekommendationer kan det inte bli fråga om, uttalas det, eftersom kommuner och landsting självständigt fattar sina beslut.

Statens ungdomsråd har i sitt förslag till anslagsframställning begärt medel för en kartläggning av kommunernas stöd till olika slag av ungdomsverksamhet. Vid beräkningen av medel för ungdomsrådets verksamhet har i propositionen hänsyn tagits till kostnader för en sådan kartläggning. Enligt statsrådets mening kan den undersökning, som rådet vill genomföra, få stor betydelse när det gäller att klargöra ungdomsorganisationernas arbetsvillkor.

Det sagda innebär, konstateras det slutligen i propositionen, att frågan om stödet till ungdomsorganisationerna aktualiseras från flera olika utgångspunkter. Det finns en strävan från kommunernas och landstingens sida att samordna bidragsgivningen till ungdomsorganisationerna för att göra den mera likformig. Genom beslut som riksdagen har fattat har det statliga stödet till central verksamhet utformats så att organisationernas krav på enkelhet kunnat tillgodoseas. Med vissa kompletteringar som föreslås i propositionen passar det nya systemet dessutom väl även för organisationer med speciella särdrag. Genom det reformarbete som sålunda redovisats har enligt statsrådets mening en väsentlig del av det av riksdagen begärda översynsarbetet genomförts. Det framhålls dock samtidigt att det är nödvändigt för en verksamhet som ständigt utvecklas att det finns en beredskap för fortlöpande förändringar av stödförmena. Det inledda översynsarbetet kommer därför att fortsättas inom utbildningsdepartementet i de former som hittills tillämpats.

Kulturutskottets majoritet (c, m, fp) uttalade i sistnämnda betänkande (s. 5 och 6) att utskottet inte kunde finna att det översynsarbete som redovisats i propositionen motsvarade den översyn som riksdagen uttryckligen begärt angående samhällets totala stöd till den inom olika organisationer bedrivna ungdomsverksamheten. Utskottet ansåg det synnerligen angeläget med en översyn som helt svarade mot de önskemål som riksdagen uttalat. Detta uttalande, som gjordes med anledning av motionen 1975/76:1349 (c), borde riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

En minoritet inom utskottet (s, vpk) ansåg att det inte fanns någon anledning för riksdagen att då göra något uttalande i fråga om översynsarbetet.

Riksdagen beslöt i enlighet med minoritetens uppfattning och gjorde alltså inte något uttalande till regeringen i översynsfrågan.

Utskottet

Ett bifall till de förslag i fråga om ungdomsverksamheten som lagts fram i årets budgetproposition (bilaga 12) kommer att innebära en mycket betydande ökning av den sammanlagda medelsanvisningen till denna verksamhet. Av denna ökning hänför sig 25 milj. kr. till det nya anslag Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner som utskottet behandlar under denna punkt. Detta nya bidrag, vars införande fr. o. m. budgetåret 1977/78 i princip beslöts vid riksmötet 1975/76 (prop. 1975/76:39, UbU 1975/76:30, KrU 1975/76:4 y, rskr 1975/76:367) syftar till att garantera ett utbud av fritidsverksamhet efter skoldagens slut. Det är avsett att användas som stöd och stimulans för föreningslivets medverkan i den allmänna fritidsverksamheten. Det utgör ett komplement till det statliga lokala aktivitetsstödet och till kommunernas egen bidragsgivning.

I propositionen uttalas att ett av statens ungdomsråd framlagt förslag om hanteringen av det nya bidraget bör kunna bilda utgångspunkt för den närmare utformningen av bidragssystemet. Utskottet har ingen crinran här emot och inte heller mot vad som i övrigt i propositionen anförts om användningen av det nya bidraget. Utskottet tillstyrker därför att riksdagen godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna för bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner. Likaså tillstyrker utskottet den föreslagna medelsanvisningen av 25 milj. kr.

De beslut angående det statliga stödet till ungdomsverksamheten som riksdagen fattat under de senaste åren markerar den växande betydelse som självständigt verkande ungdomsorganisationer har i det svenska samhället. Samtidigt härmed har det – som framgått av det föregående – ansetts nödvändigt med en översyn av samhällets totala stöd till den inom olika organisationer bedrivna ungdomsverksamheten.

Med utgångspunkt i det av riksdagen vid förra riksmötet fattade beslutet om föreningslivets medverkan i den allmänna fritidsverksamheten har i motionen 1976/77:749 yrkats att riksdagen hos regeringen anhåller om för-

slag om en genomtänkt och samordnad bidragspolitik på föreningslivets område (yrkande 1). Motionärerna anser också att riksdagen bör anhänga om förslag om hur organisationerna skall medverka i den allmänna fritidsverksamheten, det utvidgade fritidshemmet och under den samlade skoldagen på sikt samt om hur denna medverkan skall finansieras (yrkande 2). Slutligen anhängs i motionen också att riksdagen hos regeringen skall anhänga om förslag utifrån principen om prioritering av barn- och ungdomsverksamhet i föreningsregi före den i samhällereggi, i syfte att ge barn och ungdom större möjligheter att genom sina egna organisationer gemensamt forma och ansvara för sin fritid.

Det översynsarbete i fråga om samhällets totala stöd till ungdomsorganisationernas verksamhet, varom utskottet flera gånger uttalat sig, har fått ytterligare aktualitet med anledning av den beslutade reformen angående skolans inre arbete (SIA). Utskottet finner det mot den bakgrunden självklart att man från statsmakternas sida fortsättningsvis med stor uppmärksamhet följer utvecklingen av de organisatoriska och ekonomiska betingelserna för ungdomsorganisationernas verksamhet, inte minst med hänsyn till den roll som organisationerna avses få i skolans inre arbete. Utskottet räknar med att de synpunkter som anförts i motionen 1976/77:749 därvid också kommer under övervägande. Utskottet finner det inte erforderligt att riksdagen gör de framställningar till regeringen som yrkats i denna motion, som därför avstyrks.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1976/77:100 förordade riktlinjerna för bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner,
2. att riksdagen till *Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1976/77:749.

Stockholm den 15 mars 1977

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Andersson i Lycksele (s), Sundman (c), Leander (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Green (s), fru Fränkel (fp), fru Johansson i Uddevalla (s), herr Norrby (c), fru Göthberg (c), herr Bladh (s), fru Rönning (s), herrar Ahlmark i Uppsala (m), Klöver (s), Stensson (fp) och Unckel (m).

Reservation

vid *punkten 1* (Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader. Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet) av herr Andersson i Lycksele (s), herr Leander (s), herr Green (s), fru Johansson i Uddevalla (s), herr Bladh (s), fru Rönnung (s) och herr Klöver (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet finner" och på s. 3 slutar med "motionen 1976/77:741" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med statens kulturråd och konsumentverket att det är angeläget att en studie av det kommersiella fritidsutbudet och ungdomsorganisationernas arbetsmöjligheter kommer till stånd. Det finns en bred uppslutning bakom uppfattningen att stora risker är förknippade med det profitinriktade, kommersiella fritids- och kulturutbudets utveckling.

Det kommersiella fritids- och kulturutbudet påverkar alla grupper i samhället. Samtidigt är det just barn- och ungdomsgrupperna som är mest utsatta för de kommersiella krafternas intresse och marknadsföring. En kartläggning av dessa problem är därför särskilt angelägen.

Utskottet anser den av statens ungdomsråd presenterade uppläggningsplan vara av stort intresse. Kartläggningen kan ge organisationer och myndigheter större kunskap om problemen.

I propositionen anges att det ankommer på regeringen att utfärda riktlinjer för studien. Enligt utskottets mening borde statens ungdomsråd, som enligt sin instruktion skall vara ett utredningsorgan på det ungdomspolitiska området, få utforma direktiven. Så har skett vid tidigare tillfällen när ungdomsrådet tagit initiativ till utredningar.

Som framhålls i motionen 1976/77:741 har regeringen inte angett några skäl för att nu frångå denna ordning. Ej heller har regeringen framfört några synpunkter på de delmål som statens ungdomsråd angett för utredningen.

I anledning härav finner utskottet det angeläget att riksdagen uttalar sig för att den modell för och inriktning av arbetet som ungdomsrådet har redovisat får ligga till grund för arbetet. Utskottet ansluter sig alltså till de synpunkter som anförts i motionen 1976/77:741 och föreslår att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad i motionen anförts beträffande riktlinjer för statens ungdomsråds kartläggning av fritidens kommersialisering.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motionen 1976/77:741 som sin mening ger till känna för regeringen vad i motionen anförts angående riktlinjerna för en planerad studie av det kommersiella fritids- och kulturutbudet.

Särskilt yttrande

vid *punkten 2* (Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.) beträffande *beräkningen av bidrag till Jordbrukarungdomens förbund* av herr Andersson i Lycksele (s), herr Leander (s), herr Green (s), fru Johansson i Uddevalla (s), herr Bladh (s), fru Rönnung (s) och herr Klöver (s):

I budgetpropositionen föreslås att bidragen till Jordbrukarungdomens förbund och Förbundet Skog och ungdom, som tidigare erhållit bidrag under jordbrukshuvudtiteln, i fortsättningen skall utgå under utbildningshuvudtitelns ungdomsanslag samt att bidragen till de båda organisationerna skall utgå med 240 000 kr. resp. 105 000 kr. Utskottet har vid sin behandling av ärendet beslutat föreslå en höjning av bidraget till Jordbrukarungdomens förbund med 50 000 kr. utöver propositionens förslag.

Enligt vad utskottet inhämtat har Förbundet Skog och ungdom endast 64 rapporterade medlemmar och Jordbrukarungdomens förbund ca 1 200 medlemmar, varav ca hälften är äldre än 25 år.

Vi har tillstyrkt överflyttningen av bidragsgivningen till de båda organisationerna från jordbrukshuvudtiteln till utbildningshuvudtiteln. Bidrag i den ordning som nu föreslås kan dock endast övergångsvis godtas. Vi förutsätter därför att bidragen till dessa organisationer fortsättningsvis kommer att utgå enligt de generella regler som riksdagen tidigare beslutat om vad gäller bidragsgivning till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och att således samma krav då kommer att ställas på dessa som på andra bidragsberättigade ungdomsorganisationer beträffande medlemsantal m. m.